

ÉS EFICIENT I EQUITATIU QUE ELS TREBALLADORS AUTÒNOMS COTITZIN A UN TIPUS PROPER AL DELS ASSALARIATS?

Joan-Ramon Rovira Homs
Jaume Martí Romero

Gabinet d'Estudis Econòmics i Infraestructures,
Cambra de Comerç de Barcelona

1. Introducció

Un dels objectius centrals de l'article és respondre a la pregunta de si és eficient i equitatiu que el tipus de cotització del règim especial de treballadors autònoms (RETA) sigui proper al del règim general de la seguretat social (RGSS).

L'estructura de l'article s'articula a l'entorn de les preguntes següents:

- (i) Quina és la problemàtica de fons que justifica la reforma del RETA?
- (ii) Quin impacte pressupostari tindrà sobre les persones autònomes l'aplicació de la reforma del RETA que es farà efectiva a partir del 2023, diferenciant per trams de rendiment net?
- (iii) Quina valoració cal fer de la reforma, a partir de dos criteris: d'equitat —igualtat de pressió tributària a igualtat d'activitat econòmica, amb independència de la configuració jurídica— i d'eficiència —impacte sobre els incentius dels agents econòmics— per assumir riscos i crear riquesa en benefici el conjunt de la societat?

El 25 d'agost de 2022, el Congrés dels Diputats va aprovar el RDL 13/2022, que introdueix un seguit de modificacions al mo-

del actual de cotització del règim especial de treballadors autònoms (RETA). Aquesta reforma es desplegarà de manera gradual fins al 2032, amb actualitzacions triennals pel que fa a les bases de cotització dels treballadors autònoms. És important aclarir que l'article es limita a analitzar l'impacte de la reforma del RETA entre el 2023 i el 2025, període per al qual ja es disposa de l'evolució de les bases de cotització per a cadascun dels trams de rendiment.

Per tant, l'article fa una anàlisi preliminar de la reforma a partir de la informació disponible fins a l'actualitat. Addicionalment, cal matisar que no s'aborden aquí altres qüestions importants pel que fa a la regulació del treball autònom que preveu la reforma. També és important destacar que l'enfocament adoptat es limita essencialment als elements tributaris que determinen l'equilibri comptable del sistema en un moment del temps, sense entrar a valorar els aspectes actuarials.

2. Context

Els quadres 1 i 2 (a la pàgina següent) resumeixen les principals magnituds del règim especial de treballadors autònoms (RETA) i del règim general de la seguretat social (RGSS) entre el 2008 i el 2019.

Quadre 1. RETA: principals magnituds (2008-2019)

RÈGIM ESPECIAL DE TREBALLADORS AUTÒNOMS (RETA)

	Milions d'euros			Milions	Euros per persona afiliada		
	Cotitzacions	Prestacions	Balanç total		Afiliats	Cot. mitjana	Pre. mitjana
2008	10.561,3	8.960,9	1.600,4	3,397	3.109,0	2.637,9	471,1
2009	10.799,9	10.050,3	749,6	3,287	3.285,4	3.057,3	228,0
2010	10.491,5	15.907,8	-5.416,2	3,146	3.334,7	5.056,2	-1.721,5
2011	10.751,4	16.167,9	-5.416,5	3,092	3.477,4	5.229,2	-1.751,9
2012	10.846,4	16.362,5	-5.516,1	3,044	3.563,3	5.375,4	-1.812,2
2013	10.918,8	17.071,8	-6.153,1	3,009	3.628,8	5.673,7	-2.044,9
2014	11.137,6	15.004,3	-3.866,7	3,039	3.665,2	4.937,6	-1.272,4
2015	12.171,4	16.976,8	-4.805,4	3,114	3.908,1	5.451,1	-1.543,0
2016	12.728,1	16.099,6	-3.371,6	3,149	4.041,3	5.111,9	-1.070,5
2017	11.933,9	18.816,0	-6.882,1	3,177	3.755,8	5.921,8	-2.165,9
2018	11.813,1	19.233,1	-7.420,0	3,194	3.698,7	6.021,8	-2.323,2
2019	11.813,1	19.233,1	-7.420,0	3,234	3.652,4	5.946,5	-2.294,1

Font: MITES (Ministerio de Trabajo y Economía Social, Cuentas del Sistema de Seguridad Social)
Ingressos i despeses pressupostades. 2019 = pressupost prorrogat

Quadre 2. RGSS: principals magnituds (2008-2019)

RÈGIM GENERAL (RGSS)

	Milions d'euros			Milions	Euros per persona afiliada		
	Cotitzacions	Prestacions	Balanç total		Afiliats	Cot. mitjana	Pre. mitjana
2008	83.970,3	70.515,6	13.454,7	14,690	5.400,0	4.800,1	599,9
2009	90.582,1	76.464,5	14.117,6	13,756	5.535,8	5.558,8	-23,0
2010	86.960,7	77.682,3	9.278,4	13,186	5.771,4	5.891,4	-119,9
2011	89.901,4	80.278,1	9.623,3	13,055	5.813,8	6.149,5	-335,6
2012	87.824,5	86.391,9	1.432,6	13,567	5.390,0	6.368,0	-978,0
2013	91.570,4	87.479,2	4.091,2	13,108	5.509,5	6.673,7	-1.164,2
2014	84.728,4	90.869,3	-6.140,9	13,072	5.652,0	6.951,3	-1.299,3
2015	90.060,4	92.249,2	-2.188,9	13,399	5.665,7	6.884,6	-1.218,9
2016	96.146,1	96.987,1	-841,1	13,892	5.680,3	6.981,3	-1.301,0
2017	90.789,3	106.575,8	-15.786,5	14,434	5.807,3	7.383,5	-1.576,2
2018	95.094,1	111.709,1	-16.615,1	15,026	5.910,2	7.434,6	-1.524,5
2019	95.094,1	111.709,1	-16.615,1	15,522	6.186,9	7.196,8	-1.009,8

Font: MITES (Ministerio de Trabajo y Economía Social, Cuentas del Sistema de Seguridad Social)
Ingressos i despeses pressupostades. 2019 = pressupost prorrogat

Els quadres 3 i 4 posen de manifest que les persones autònomes van cotitzar un 41% menys que les assalariades l'any 2019 (3.652,4 *versus* 6.186,9 euros anuals), però les prestacions que van rebre de la Seguretat Social van ser només un 17,4% inferiors (5.946,5 *versus* 7.196,8 euros).

Quadre 3. Cotització mitjana per persona afiliada. RETA vs. RGSS. (2008-19)

COTITZACIÓ MITJANA PER PERSONA AFILIADA, EUROS

	% RETA/RGSS	RGSS - RETA	RETA	RGSS
2008	57,6	2.291,0	3.109,0	5.400,0
2009	59,3	2.250,4	3.285,4	5.535,8
2010	57,8	2.436,7	3.334,7	5.771,4
2011	59,8	2.336,5	3.477,4	5.813,8
2012	66,1	1.826,7	3.563,3	5.390,0
2013	65,9	1.880,7	3.628,8	5.509,5
2014	64,8	1.986,8	3.665,2	5.652,0
2015	69,0	1.757,6	3.908,1	5.665,7
2016	71,1	1.639,0	4.041,3	5.680,3
2017	64,7	2.051,5	3.755,8	5.807,3
2018	62,6	2.211,5	3.698,7	5.910,2
2019	59,0	2.534,6	3.652,4	6.186,9

Font: elaboració pròpia a partir del MITES

Quadre 4. Prestació mitjana per persona afiliada. RETA vs. RGSS. (2008-19)

PRESTACIÓ MITJANA PER PERSONA AFILIADA, EUROS

	% RETA/RGSS	RGSS - RETA	RETA	RGSS
2008	55,0	2.162,2	2.637,9	4.800,1
2009	55,0	2.501,5	3.057,3	5.558,8
2010	85,8	835,1	5.056,2	5.891,4
2011	85,0	920,2	5.229,2	6.149,5
2012	84,4	992,6	5.375,4	6.368,0
2013	85,0	1.000,0	5.673,7	6.673,7
2014	71,0	2.013,7	4.937,6	6.951,3
2015	79,2	1.433,5	5.451,1	6.884,6
2016	73,2	1.869,4	5.111,9	6.981,3
2017	80,2	1.461,7	5.921,8	7.383,5
2018	81,0	1.412,8	6.021,8	7.434,6
2019	82,6	1.250,3	5.946,5	7.196,8

Font: elaboració pròpia a partir del MITES

El resultat és que l'any 2019 (quadre 5) el dèficit amb la SS per persona afiliada al RETA (-2.294,1 euros anuals) va representar més del doble del dèficit al RGSS (-1.009,8 euros).

Quadre 5. Dèficit/superàvit per persona afiliada. RETA vs. RGSS. (2008-19)

SUPERÀVIT (+) / DÈFICIT (-) MITJÀ, EUROS

	RGSS - RETA	RETA	RGSS
2008	0,8	471,1	599,9
2009	-9,9	228,0	-23,0
2010	14,4	-1.721,5	-119,9
2011	5,2	-1.751,9	-335,6
2012	1,9	-1.812,2	-978,0
2013	1,8	-2.044,9	-1.164,2
2014	1,0	-1.272,4	-1.299,3
2015	1,3	-1.543,0	-1.218,9
2016	0,8	-1.070,5	-1.301,0
2017	1,4	-2.165,9	-1.576,2
2018	1,5	-2.323,2	-1.524,5
2019	2,3	-2.294,1	-1.009,8

Font: elaboració pròpia a partir del MITES

Per igualar el dèficit per persona afiliada al RETA amb el del RGSS el 2019 (quadre 6), sense igualar les prestacions, caldria augmentar la cotització mitjana dels autònoms un 35,3% (i passar de 304,4 euros mensuals a 411,4 euros):

Quadre 6. Increment de cotització mitjana RETA per igualar dèficit RGSS sense igualar prestacions (2019)

Δ Anual	Δ Mensual	% Δ
1.284,3	107,0	35,2

Si, a més d'igualar el dèficit per persona afiliada, es volguessin igualar també les prestacions, la cotització mitjana dels autònoms hauria d'incrementar-se un 69,4% (quadre 7), fins als 515,6 euros mensuals:

Quadre 7. Increment de cotització mitjana RETA per igualar prestacions i dèficit RGSS (2019)

Δ Anual	Δ Mensual	% Δ
2.534,6	211,2	69,4

En resum, malgrat que el nombre de persones autònomes afiliades al RETA no arriba al 21% dels afiliats al RGSS, el quadre 8 posa de manifest que el dèficit del RETA equival a un 44,7% del dèficit del RGSS, mentre que el dèficit per persona afiliada del RETA més que duplica el dèficit per afiliada registrat al RGSS:

Quadre 8. Dèficit RETA vs. RGSS (2019)

	RETA	RGSS	%
Dèficit total	-7.420,0	-16.615,1	44,7
Dèficit p/a	-2.294,1	-1.009,8	227,2

3. Reforma del règim especial de treballadors autònoms

L'element fonamental de la reforma del RETA és el canvi de model en el sistema de cotització. Actualment els treballadors autònoms tenen llibertat per escollir la base de cotització, i a l'entorn d'un 85% ho fa per la base mínima (quota mensual de 293,9 euros l'any 2022). Amb la reforma cotitzaran en funció del rendiment net de la seva activitat.

Cal destacar que l'elecció de la base de cotització actual és una anomalia dins l'àmbit europeu. En aquest sentit, la major part dels països estableixen un percentatge del rendiment econò-

mic de l'activitat (seria el cas, per exemple, de França, Itàlia, Portugal, Bèlgica, Suècia, Suïssa i el Regne Unit). Una altra casuística és la d'Alemanya, els Països Baixos i Dinamarca, que, com a regla general, no obliguen els autònoms a cotitzar (tot i que els dos primers estableixen que els autònoms han de contractar una assegurança mèdica pel seu compte).

A partir del 2023, cada autònom haurà de triar un base de cotització (que podrà modificar fins a sis cops l'any) segons la seva previsió de rendiment net, a escollir entre 15 trams. Si al final de l'exercici els ingressos realitzats se situen per sota o per sobre dels previstos, haurà de liquidar amb la Seguretat Social la diferència entre la base inicial i la final.

La reforma s'aplicarà progressivament fins al 2032, amb revisions periòdiques triennals en relació amb les bases de cotització dels autònoms. Addicionalment, el RDL 13/2022 ja estableix l'evolució de les bases de cotització entre el 2023 i el 2025. La quota disminuirà de forma gradual en els trams de rendiment més baixos (fins a 200 euros la mínima l'any 2025), i augmentarà per als trams més elevats (fins a 590 euros el 2025). En els trams fins als 1.300 euros mensuals les quotes aplicables amb la reforma se situen per sota de la quota mínima del 2022, i romanen en nivells similars per als autònoms amb rendiments entre 1.300 i 1.700 euros. En canvi, les quotes augmenten pro-

Quadre 9. Reforma del règim especial de treballadors autònoms

TRAMS I QUOTES L'ANY 2025					SITUACIÓ ACTUAL		DIFERÈNCIA				
Valors mensuals, euros					Valors anuals, euros		Mensual	Anual	Mensual Anual		
RENDIMENT NET (RN)	BASES (B)	QUOTES (Q)	% Q/B	% Q/RN	BASES	QUOTES	QUOTA MÍNIMA, EUROS	QUOTES, EUROS	% Δ		
<= 670	653,6	200,0	30,6	-	7.843,1	2.400,0	293,9	3.526,8	-93,9	-1.126,8	-31,9
> 670 i <= 900	784,3	240,0	30,6	30,6	9.411,8	2.880,0	293,9	3.526,8	-53,9	-646,8	-18,3
> 900 i <= 1.166,7	849,7	260,0	30,6	25,2	10.196,1	3.120,0	293,9	3.526,8	-33,9	-406,8	-11,5
> 1.166,7 i <= 1.300	951,0	291,0	30,6	23,6	11.411,8	3.492,0	293,9	3.526,8	-2,9	-34,8	-1,0
> 1.300 i <= 1.500	960,8	294,0	30,6	21,0	11.529,4	3.528,0	293,9	3.526,8	0,1	1,2	0,0
> 1.500 i <= 1.700	960,8	294,0	30,6	18,4	11.529,4	3.528,0	293,9	3.526,8	0,1	1,2	0,0
> 1.700 i <= 1.850	1.143,8	350,0	30,6	19,7	13.725,5	4.200,0	293,9	3.526,8	56,1	673,2	19,1
> 1.850 i <= 2.030	1.209,2	370,0	30,6	19,1	14.509,8	4.440,0	293,9	3.526,8	76,1	913,2	25,9
> 2.030 i <= 2.330	1.274,5	390,0	30,6	17,9	15.294,1	4.680,0	293,9	3.526,8	96,1	1.153,2	32,7
> 2.330 i <= 2.760	1.356,2	415,0	30,6	16,3	16.274,5	4.980,0	293,9	3.526,8	121,1	1.453,2	41,2
> 2.760 i <= 3.190	1.437,9	440,0	30,6	14,8	17.254,9	5.280,0	293,9	3.526,8	146,1	1.753,2	49,7
> 3.190 i <= 3.620	1.519,6	465,0	30,6	13,7	18.235,3	5.580,0	293,9	3.526,8	171,1	2.053,2	58,2
> 3.620 i <= 4.050	1.601,3	490,0	30,6	12,8	19.215,7	5.880,0	293,9	3.526,8	196,1	2.353,2	66,7
> 4.050 i <= 6.000	1.732,0	530,0	30,6	10,5	20.784,3	6.360,0	293,9	3.526,8	236,1	2.833,2	80,3
> 6.000	1.928,1	590,0	30,6	-	23.137,3	7.080,0	293,9	3.526,8	296,1	3.553,2	100,7

Font: elaboració pròpia a partir del Ministeri d'Inclusió, Seguretat Social i Migracions (MISSM)

gressivament a partir dels trams amb un rendiment superior als 1.700 euros en termes absoluts.

El tipus aplicat a la base és fix (30,6%), però les bases són creixents a mesura que augmenta el tram de rendiment (quadre 9). Així, per exemple, una persona autònoma que declari uns rendiments nets entre 2.030 i 2.330 euros mensuals, l'any 2025 haurà de fer front a una quota mensual de 390 euros (32,7% més en comparació amb la quota mínima actual).

Un dels aspectes a destacar de la reforma és que el percentatge que representen les quotes (Q) en relació amb el rendiment net (RN) cau de forma significativa a mesura que augmenta el tram de rendiment (% Q/RN). En canvi, en la proposta de reforma del RETA del Ministeri d'Inclusió, Seguretat Social i Migracions de febrer de 2022, recollida a l'estudi *Proposta de reforma del règim d'autònoms: impacte i valoració* elaborat per la Cambra de Comerç Barcelona, aquest percentatge es mantenia a l'entorn del 30% l'any 2031 en els diversos trams de rendiment (quadre 10).

La comparativa entre la proposta del febrer de 2022 i la reforma finalment aprovada suggereix una forta reducció de la quota aplicable als trams de rendiment més elevats. No obstant això, cal notar que l'horitzó temporal de la reforma (2025) i de la proposta del febrer (2031) són molt diferents. En aquest sentit, la

proposta del Ministeri situava la quota màxima en els 474 euros l'any 2025 (1.123 euros el 2031) per a un autònom amb un rendiment net superior als 3.620 euros mensuals. Cal destacar que aquesta xifra és molt similar a la quota de 490 euros del tram comprès entre els 3.620 i els 4.050 euros mensuals de la reforma aprovada per al 2025.

4. Impacte

Per aproximar l'impacte de la reforma s'han utilitzat dades de les declaracions de rendiments per activitats econòmiques de l'Agència Tributària de l'any 2019 i s'ha estimat el valor de les cotitzacions per tram, sota el supòsit que en tots els trams es cotitza per la quota mínima (una hipòtesi no excessivament allunyada de la realitat). És important advertir, però, que atès que la informació de l'AEAT està disponible per trams diferents als plantejats en la reforma, els resultats obtinguts s'han de considerar només orientatius dels ordres de magnitud aplicats.

Les dades de l'AEAT mostren que hi ha uns 3.158.000 declarants per activitats econòmiques a l'IRPF, dels quals gairebé un milió i mig (un 47%) declaren rendiments negatius o inferiors al SMI (quadre 11). En aquest sentit, és important notar que els declarants de rendiments inferiors a l'SMI no tenen l'obligació formal de donar-se d'alta i pagar quota com a autònoms al RETA. Una part dels declarants dins d'aquest grup es podrien

Quadre 10. Proposta de reforma del RETA del Ministeri d'Inclusió, Seguretat Social i Migracions (28/02/22)

PROPOSTA DE REFORMA PER A L'ANY 2031					SITUACIÓ ACTUAL		DIFERÈNCIA				
Valors mensuals, euros					Valors anuals, euros		Mensual	Anual	Mensual	Anual	
RENDIMENT NET (RN)	BASES (B)	QUOTES (Q)	% Q/B	% Q/RN	BASES	QUOTES	QUOTA MÍNIMA, EUROS	QUOTES, EUROS	% Δ		
< 700	666,7	204,0	30,6	-	8.000,0	2.448,0	293,9	3.526,8	-89,9	-1.078,8	-30,6
> 700 i <= 900	800,0	244,8	30,6	30,6	9.600,0	2.937,6	293,9	3.526,8	-49,1	-589,2	-16,7
> 900 i <= 1.125,9	864,5	264,6	30,6	26,1	10.374,5	3.174,6	293,9	3.526,8	-29,4	-352,2	-10,0
> 1.125,9 i <= 1.300	947,7	290,0	30,6	23,9	11.372,5	3.480,0	293,9	3.526,8	-3,9	-46,8	-1,3
> 1.300 i <= 1.500	1.248,4	382,0	30,6	27,3	14.980,4	4.584,0	293,9	3.526,8	88,1	1.057,2	30,0
> 1.500 i <= 1.700	1.550,0	474,3	30,6	29,6	18.600,0	5.691,6	293,9	3.526,8	180,4	2.164,8	61,4
> 1.700 i <= 1.900	1.750,0	535,5	30,6	29,8	21.000,0	6.426,0	293,9	3.526,8	241,6	2.899,2	82,2
> 1.900 i <= 2.330	1.950,0	596,7	30,6	28,2	23.400,0	7.160,4	293,9	3.526,8	302,8	3.633,6	103,0
> 2.330 i <= 2.760	2.380,0	728,3	30,6	28,6	28.560,0	8.739,4	293,9	3.526,8	434,4	5.212,6	147,8
> 2.760 i <= 3.190	2.810,0	859,9	30,6	28,9	33.720,0	10.318,3	293,9	3.526,8	566,0	6.791,5	192,6
> 3.190 i <= 3.620	3.238,6	991,0	30,6	29,1	38.862,7	11.892,0	294,9	3.538,8	696,1	8.353,2	236,0
> 3.620	3.669,9	1.123,0	30,6	-	44.039,2	13.476,0	293,9	3.526,8	829,1	9.949,2	282,1

Font: elaboració pròpia a partir d'informació publicada en premsa

Quadre 11. Ingressos per activitats econòmiques (IRPF). 2019

TRAMS, EUROS	DECLARANTS		RENDIMENT NET	
	NOMBRE	%	TOTAL, €	MITJÀ, €
< 1.502	424.242	13,4	-969.445	-2.285,1
1.502 - 6.010	571.727	18,1	1.183.471	2.070,0
6.010 - 12.020	493.859	15,6	2.700.398	5.468,0
12.020 - 21.035	637.854	20,2	5.894.234	9.240,7
21.035 - 30.050	372.722	11,8	4.397.682	11.798,8
30.050 - 60.101	449.720	14,2	8.191.545	18.214,8
> 60.101	207.811	6,6	13.556.369	65.234,1
Total / Mitjana	3.157.935	100,0	34.954.254,0	15.677,3

Font: Agència Estatal de l'Administració Tributària (AEAT)

Quadre 12. Ingressos estimats RETA amb quota mínima actual. 2019

TRAMS, EUROS	DECLARANTS	QUOTA MÍN.	INGRESSOS TOTALS	
	NOMBRE	EUROS	MILIONS D'EUROS	%
< 1.502	424.242	3.526,8	1.496,2	13,4
1.502 - 6.010	571.727	3.526,8	2.016,4	18,1
6.010 - 12.020	493.859	3.526,8	1.741,7	15,6
12.020 - 21.035	637.854	3.526,8	2.249,6	20,2
21.035 - 30.050	372.722	3.526,8	1.314,5	11,8
30.050 - 60.101	449.720	3.526,8	1.586,1	14,2
> 60.101	207.811	3.526,8	732,9	6,6
Total / Mitjana	3.157.935	3.526,8	11.137,4	100,0

Font: elaboració pròpia a partir de l'AEAT

Quadre 13. Quotes estimades RETA amb reforma (2025) i diferència amb quota mínima actual

TRAMS	DECLARANTS	BASES	QUOTES	ING. EST.	DIFERÈNCIA
EUROS	NOMBRE	EUROS		MILIONS D'EUROS	
< 1.502	424.242	7.843,1	2.400,0	1.018,2	-478,0
1.502 - 6.010	571.727	7.843,1	2.400,0	1.372,1	-644,2
6.010 - 12.020	493.859	9.411,8	2.880,0	1.422,3	-319,4
12.020 - 21.035	637.854	11.411,8	3.492,0	2.227,4	-22,2
21.035 - 30.050	372.722	14.509,8	4.440,0	1.654,9	340,4
30.050 - 60.101	449.720	18.235,3	5.580,0	2.509,4	923,4
> 60.101	207.811	20.784,3	6.360,0	1.321,7	588,8
Total / Mitjana	3.157.935	12.862,7	3.936,0	11.526,0	388,6

Font: elaboració pròpia a partir de l'AEAT i el MISSM

encabir en aquesta categoria, que se solaparia amb la de les persones per a les quals les activitats econòmiques no assalariades representen una font secundària de la seva renda. També inclouria els autònoms societaris que facturen principalment a través d'una societat mercantil, els nous empresaris que temporalment registren més despeses que ingressos i es beneficien de la tarifa plana, etc.

Tot i aquesta elevada heterogeneïtat del col·lectiu, sota el supòsit que tots els declarants per activitats econòmiques el 2019 estaven registrats al RETA i pagaven la quota mínima anual (3.526,8 euros l'any 2022), la recaptació total en concepte de cotitzacions seria d'11.137,4 milions d'euros (quadre 12). Aquesta xifra no és excessivament diferent del valor pressupostat per la Seguretat Social per a aquell mateix exercici (11.813,1 milions).

Amb la reforma el rang de quotes l'any 2025 va d'un mínim de 2.400 euros anuals a un màxim de 7.080 (per als rendiments superiors als 72.000 euros), amb una mitjana aritmètica de 3.936 euros (quadre 13).

Suposant que el 2025 hi hagi el mateix nombre de declarants amb la mateixa distribució per rendiments nets, la reforma generaria uns ingressos totals d'11.526 milions, uns 388,6 milions per

sobre dels ingressos estimats amb la quota mínima. Aplicant aquest augment de la recaptació als ingressos pressupostats de l'any 2019 per part del Ministeri de Treball i Economia Social, i sota el supòsit que les prestacions del sistema no es veurien incrementades, el dèficit total del RETA l'any 2025 se situaria en els 7.031 milions d'euros, reduint el dèficit per autònom en uns 67 euros anuals (quadre 14). Un aspecte important que cal destacar és que en la proposta de reforma del RETA del febrer de 2022 el dèficit per autònom s'hauria reduït fins als 1.118 euros l'any 2031, un import similar al del Règim General.

Un càlcul orientatiu dels guanyadors i perdedors de la reforma mostra que el 67,4% dels autònoms (2,1 milions) pagaran menys amb la reforma —suposant que tots els declarants d'activitats econòmiques estaran donats d'alta al RETA i cotitzaran per la mínima—, amb un guany anual mitjà de 688 euros per afiliat. En canvi, més d'un milió haurà de pagar més, amb un increment mitjà anual d'uns 1.800 euros per autònom. Aquests resultats estan molt en línia amb els càlculs del Ministeri de la Seguretat Social, que estima que el 68,9% dels autònoms veuran reduïda la seva quota respecte a la regulació actual¹.

¹ *Cinco Días* (El País).

Quadre 14. Dèficit (D.) RETA amb les prestacions de 2019

	D. RETA 2019	D. RGGS 2019	D. RETA 2025
< Total (milions €)	-7.420,0	-16.615,1	-7.031,4
p/afiliat (€)	-2.294,1	-1.009,8	-2.226,6

Font: elaboració pròpia a partir de AEAT i MISSM

Quadre 15. Guanyadors i perdedors amb la reforma (2025)

	DECLARANTS	IMPORT TOTAL	IMPORT MITJÀ
	NOMBRE	MILIONS €	EUROS
Guanyadors	2.127.682	1.463,9	688,0
Perdedors	1.030.253	-1.852,5	-1.798,1
Total	3.157.935	-388,6	-123,1

Font: Elaboració pròpia a partir de AEAT i MISSM

En conclusió: la reforma significa un canvi de paradigma en el model de cotització del RETA, ja que s'elimina la possibilitat que tenien fins ara els autònoms d'escollir la base de cotització. Tot i així, el nou esquema de cotitzacions en funció del rendiment net de la reforma no millora de manera apreciable la sostenibilitat pressupostària del sistema.

5. Valoració

És eficient i equitatiu que les persones autònomes cotitzin a tipus elevats propers als de les assalariades? Per respondre a aquesta

qüestió s'ha comparat la pressió tributària total (impostos directes més cotitzacions socials) suportada per una mateixa activitat de negoci segons sigui exercida per una societat mercantil amb un assalariat o per un treballador autònom (no societari).

Tant les variables com els valors de l'activitat de negoci representativa sobre els quals s'ha calculat la pressió tributària de les dues formes jurídiques s'han estimat prenent com a referència el conjunt de l'economia espanyola i dividint les magnituds agregades pel nombre total de persones ocupades. D'aquesta

Quadre 16 (I). Principals magnituds de l'economia espanyola 2019 (CNE)

VARIABLES	MILIONS €	%
Producció	2.242.447,0	
Consums intermedis	1.113.966,0	
Producte interior brut (PIB) a preus corrents	1.244.375,0	
Remuneració dels assalariats	575.889,0	46,3 s/PIB
Sous i salaris	444.755,0	
Cotitzacions socials a càrrec dels empleadors	131.134,0	
Excedent brut empresarial (EBE) + rendes mixtes brutes (RMB)	540.907,0	43,5 s/PIB
Rendes mixtes brutes (RMB)	138.827,0	11,2 s/PIB
RMB: contribució treball (estimació)	92.781,7	
RMB: contribució capital (estimació)	46.045,3	33,2 s/RMB
Excedent net empresarial (ENE), ajustat per les rendes estimades del treball autònom	258.272,3	
Impostos menys subvencions sobre els productes	115.894,0	
Formació bruta de capital	259.949,0	
Consum de capital fix	189.853,0	
Actius fixos i existències	4.493.200,0	
Habitatges	1.817.089,0	
Capital productiu (K = Actius - Habitatges)	2.676.111,0	
Rendibilitat del capital productiu (r = ENE/K)		9,7 s/K

Font: INE (CNE) i elaboració pròpia

Quadre 16 (II). Principals magnituds de l'economia espanyola 2019

VARIABLES	MILERS DE PERSONES	%
Persones (ocupades) assalariades	17.538,9	
Persones (ocupades) total	20.364,6	
Persones (ocupades) no assalariades	2.825,7	13,9

VARIABLES	EUROS	%
Salari mitjà	25.358,2	
Cotització social mitjana empleadors	7.476,8	29,5
Remuneració salarial mitjana	32.835,0	
Ingressos nets mitjans autònoms	49.130,1	149,6

Font: INE (CNE) i elaboració pròpia

Quadre 17. Principals magnituds d'una unitat de negoci amb una sola persona ocupada, reproduïnt a escala el conjunt de l'economia

VARIABLES MACRO	EUROS	CONTRAPARTIDES MICRO
Impostos menys subvencions sobre els productes	5.691,0	Impostos indirectes
Producció	110.115,0	Facturació total (sense impostos indirectes)
Consums intermedis	54.701,1	Despeses deduïbles (compres, subministraments, etc.)
Capital productiu	131.409,9	Actius vinculats a l'explotació (local, maquinària, mobiliari, vehicles, etc.)
Consum de capital fix	9.322,7	Amortització dels actius
Valor afegit net (VAN)	46.091,2	Rendiment net de l'activitat (abans d'impostos)
Excedent net empresarial (ENE), ajustat per les rendes estimades del treball autònom	12.682,4	Benefici net de l'activitat (abans d'impostos)
Remuneració salarial mitjana	32.835,0	Cost total d'un treballador assalariat
Salari mitjà	25.358,2	Salari brut d'un treballador assalariat
Cotització social a càrrec de l'empleador	7.476,8	Cotització social de l'empresa en favor del treballador (29,9% s/ salari brut)

Font: elaboració pròpia

manera, s'ha obtingut una empresa representativa amb un sol treballador —que pot ser autònom o assalariat— i que reflecteix les variables reals de l'economia a escala.

Per a cadascuna de les variables pròpies de la comptabilitat nacional a nivell agregat s'ha assignat la correspondència a escala empresarial individual, i per a cada magnitud de l'economia agregada la xifra corresponent a escala individual.

L'empresa representativa resultant facturaria anualment uns 110.100 euros bruts (abans de sumar l'IVA i altres tributs sobre els productes) amb un sol treballador i uns actius fixos (local, maquinària, mobiliari, vehicle, etc.) valorats en 131.400 euros. Compraria mercaderies a proveïdors per uns 54.700 euros i faria front a unes despeses d'amortització de 9.300 euros anuals, generant un rendiment net de l'activitat (abans d'impostos) a l'entorn dels 46.100 euros anuals. Se suposa que els impostos indirectes suportats (IVA i altres) es repercuteixen totalment als clients.

Sobre aquesta base s'analitzarà la pressió tributària total suportada per aquesta empresa unipersonal sota dues formes jurídiques diferents:

- (i) Societat mercantil controlada per un inversor financer que té la propietat dels actius i contracta un treballador assalariat.
- (ii) Autònom no societari que opera com a únic propietari dels actius del negoci i com a treballador de l'explotació, i que factura a nom propi als clients, sense societat interposada.

D'altra banda, es consideraran tres règims de cotització al RETA per al cas de la persona autònoma no societària:

- a) Cotització amb la quota mínima que permet la regulació prèvia a la reforma.
- b) Cotització amb la quota que correspondria amb la reforma.
- c) Cotització que igualaria la pressió tributària total suportada per l'autònom al d'una mercantil amb assalariat.

En el primer cas, el d'una societat mercantil propietat d'un inversor financer que contracta un treballador assalariat, l'empresa paga al treballador el salari brut mitjà del conjunt de l'economia (25.358,2 euros), més la cotització social en benefici del treballador que correspon a la part empresarial al tipus actual (29,9% del salari brut = 7.582,1 euros). Un cop deduïdes aquestes despeses del rendiment net de l'activitat (46.091,2 euros), obté un benefici (després d'amortitzacions) de 12.682,4 euros, pel qual paga un 25% (3.170,6 euros) d'impost de societats, cosa que implica una rendibilitat després d'impostos sobre els actius del 7,2%. Al seu torn, el treballador assalariat paga un 6,35% del seu sou brut en concepte de cotització al RGSS (1.610,2 euros). Per al càlcul de la quota de l'IRPF de l'assalariat s'aplica un tipus del 19%, 24% i 30% en els primers tres trams de la base liquidable, cosa que implica uns 3.745,0 euros en concepte de rendiments del treball (14,8% del salari brut). Un cop deduïdes la quota de l'IRPF i la cotització social, el treballador assalariat representatiu obté un sou net de 20.002,9 euros. En conjunt, tots els tributs directes suportats per l'empresa i el treballador (IS, cotitzacions al RGSS i IRPF) sumen 16.108 euros, cosa que representa el 34,9% del rendiment net.

Quadre 18 (I). Societat mercantil amb treballador assalariat (cotització segons salari)

VARIABLE	EUROS
Impostos indirectes (inclou IVA traslladat a client)	5.691,0
Facturació total (sense impostos indirectes)	110.115,0
Despeses deduïbles (compres, subministraments, etc.)	54.701,1
Actius de l'empresa (local, maquinària, vehicles, etc.)	131.409,9
Amortització dels actius	9.322,7
Rendiment net de l'activitat (abans d'impostos)	46.091,2
Benefici net de l'activitat (abans d'impostos)	12.682,4
Impost de societats (25%)	3.170,6
% Rendibilitat del negoci després d'impostos	7,2
Cost per a l'empresa del treballador assalariat	32.835,0
Salari brut del treballador	25.358,2
Cotització de l'empresa pel treballador (29,9% s/ salari brut)	7.582,1
Cotització del treballador (6,35% s/ salari brut)	1.610,2
IRPF del treballador assalariat (14,8% s/ salari brut)	3.745,0
Salari net del treballador assalariat	20.002,9
Total tributs generats per l'activitat	16.108,0
% Tributs generats s/ rendiment de l'activitat	34,9
Total tributs generats pel treballador assalariat	12.937,4
% Tributs generats s/ remuneració del treball	39,4

Font: elaboració pròpia

Quadre 18 (II). Càlcul IRPF

VARIABLE	EUROS
Salari brut treballador	25.358,2
Cotització treballador	1.610,2
Base imposable	23.748,0
Mínim exempt	5.550,0
Base liquidable	18.198,0
Quota IRPF	3.745,0
Tipus mitjà IRPF	14,8

Font: elaboració pròpia

En el segon cas, corresponent al d'un autònom no sociari que aporta el treball i el capital, i factura directament com a persona física als clients, les xifres generals de l'activitat (facturació i rendiment net) són les mateixes que en el cas anterior, però no paga un salari ni declara un benefici, i haurà de tributar (segons el règim d'estimació directa simplificada) per rendiment d'acti-

vitats econòmiques a l'IRPF. Pel que fa a la càrrega tributària suportada, i suposant que cotitza per la mínima, pagarà una quota anual al RETA de 3.528 euros, cosa que representa un 7,7% sobre el rendiment net, i liquidarà en concepte d'IRPF 9.396,8 euros (un 20,4% del rendiment net). La suma total de tributs suportats (cotització al RETA i IRPF) és igual a 12.924,8 euros, cosa que representa un 28,0% del rendiment net —significativament per sota de la pressió tributària total del cas anterior (34,9%)—. Si a la contribució en forma de treball de l'autònom a l'activitat s'hi imputa un valor equivalent al del salari net d'un treballador assalariat que fes exactament la mateixa activitat, el residu representaria la contribució del capital arriscat per l'autònom en el negoci: 13.163,4 euros, o un 10,0% del valor dels actius, gairebé tres punts percentuals superior al cas d'una mercantil amb assalariat (vegeu Quadre 19 (I) i 19 (II)).

L'exemple següent analitza la tributació total d'una activitat econòmica idèntica a les anteriors, però gestionada per un autònom no sociari amb els paràmetres de la reforma aprovada. L'import a cotitzar passaria dels 3.528 euros amb la quota mínima

Quadre 19 (I). Autònom no sociari amb la regulació actual (llibertat base cotització - quota mínima)

VARIABLE	EUROS
Impostos indirectes (inclou IVA traslladat a client)	5.691,0
Facturació total (sense impostos indirectes)	110.115,0
Despeses deduïbles (compres, subministraments, etc.)	54.701,1
Actius de l'empresa (local, maquinària, vehicles, etc.)	131.409,9
Amortització dels actius	9.322,7
Rendiment net de l'activitat (abans d'impostos)	46.091,2
Cotització social autònom no sociari (quota mínima)	3.528,0
% s/ rendiment net de l'activitat	7,7
IRPF autònom s/ rendiment activitats econòmiques (20,4%)	9.396,8
Total tributs generats per l'activitat	12.924,8
% Tributs generats s/ rendiment de l'activitat	28,0
Ingressos nets d'impostos	33.166,3
Salari net del treballador autònom (imputat)	20.002,9
Benefici net de l'activitat (després d'impostos)	13.163,4
% Rendibilitat del negoci després d'impostos	10,0

Font: elaboració pròpia

Quadre 19 (II). Càlcul IRPF

VARIABLE	EUROS
Rendiment net	46.091,2
Cotització quota mínima	3.528,8
Base imposable	42.562,4
Mínim exempt	5.550,0
Base liquidable	37.012,4
Quota IRPF	9.396,8
Tipus mitjà IRPF	20,4

Font: elaboració pròpia

del 2022 als 5.580 (465*12) el 2025 segons rendiment. Per al càlcul de la quota es té en compte la deducció del 7% del rendiment net anual de l'autònom no societari (una de les novetats que introdueix la reforma del RETA) i es divideix aquest import en 12 mensualitats (3.572 euros). D'altra banda, aquesta major quota social es pot deduir de l'IRPF, que es redueix lleugerament fins al 18,8% (8.653,9/46.091,2). No obstant això, la càrrega tributària total que hauria de suportar l'autònom amb la reforma augmentaria fins als 14.233,9 euros, cosa que representaria un 30,9% del rendiment net del negoci (una xifra encara inferior al 34,9% de la mercantil).

Quadre 20 (I). Autònom no societari amb la reforma (2025) (cotització segons rendiments)

VARIABLE	EUROS
Impostos indirectes (inclou IVA traslladat a client)	5.691,0
Facturació total (sense impostos indirectes)	110.115,0
Despeses deduïbles (compres, subministraments, etc.)	54.701,1
Actius de l'empresa (local, maquinària, vehicles, etc.)	131.409,9
Amortització dels actius	9.322,7
Rendiment net de l'activitat (abans d'impostos i cotitzacions)	46.091,2
Cotització social autònom (quota tram 12. Tipus 12,1%)	5.580,0
IRPF autònom (18,8%)	8.653,9
Total tributs generats per l'activitat	14.233,9
% Tributs generats s/ rendiment de l'activitat	30,9
Ingressos nets d'impostos	31.857,3
Salari net del treballador autònom (imputat)	0,0
Benefici net de l'activitat (després d'impostos)	31.857,3
% Rendibilitat després d'impostos	24,2

Font: elaboració pròpia

Quadre 20 (II). Càlcul IRPF

VARIABLE	EUROS
Rendiment net	46.091,2
Cotització autònom (quota tram 12)	5.580,0
Base imposable	40.511,2
Mínim exempt	5.550,0
Base liquidable	34.961,2
Quota IRPF	8.653,9
Tipus mitjà IRPF	18,8

Font: elaboració pròpia

A continuació s'analitza novament aquest mateix exemple d'activitat econòmica per a un autònom individual, en aquest cas calculant el tipus de cotització sobre el rendiment net que caldria aplicar per igualar la càrrega tributària total que recau sobre una mercantil amb assalariat. La resposta és un tipus de cotització sobre el rendiment net del 17,9%, una mica per sobre del tipus del 12,1% (quota autònom/rendiment net = 5.580/46.091) efectiu amb la reforma per a aquest cas representatiu. Tot i així, aquest percentatge és clarament inferior a la proposta del Ministeri del febrer del 2022, que situava la cotització social de l'autònom en relació amb el rendiment net al voltant del 30% (variable en funció del tram de rendiment). L'IRPF pagat en aquest cas seria del 17,0% (7.838,9/46.091,2), inferior al cas de l'autònom que cotitza per la quota mínima (pot deduir la major cotització suportada per determinar la base imposable) (vegeu Quadre 21 (I) i 21 (II)).

D'aquest exercici se n'extreu que per aconseguir una pressió tributària equivalent, el tipus de cotització aplicat a un autònom sobre el rendiment net de l'activitat hauria de ser significativament inferior al d'un assalariat amb el mateix tipus de negoci. Igualar el dèficit per afiliat del RETA amb el del RGSS (sota el supòsit que les prestacions del RETA romanen constants) obligaria a situar el tipus efectiu de cotització en relació amb el rendiment net al voltant del 30%, similar a la proposta inicial plantejada pel Ministeri. Aquest percentatge elevaria la pressió fiscal total de l'autònom fins al 43,8%.

En conclusió: assegurar la sostenibilitat del RETA únicament per la via d'augmentar progressivament les cotitzacions sembla clarament inequitatiu —penalitzà fiscalment el treball per compte propi en comparació amb el treball per compte aliè— i resultaria ineficient —en la mesura que resta inentendible

Quadre 21 (I). Autònom no societari cotitzant segons rendiments i amb pressió tributària total equivalent al d'una mercantil amb assalariat

VARIABLE	EUROS
Impostos indirectes (inclou IVA traslladat a client)	5.691,0
Facturació total (sense impostos indirectes)	110.115,0
Despeses deduïbles (compres, subministraments, etc.)	54.701,1
Actius de l'empresa (local, maquinària, vehicles, etc.)	131.409,9
Amortització dels actius	9.322,7
Rendiment net de l'activitat (abans d'impostos)	46.091,2
Cotització social autònom (17,9%)	8.250,3
IRPF autònom (17,0%)	7.838,9
Total tributs pagats	16.089,2
% Tributs generats s/ rendiment de l'activitat	34,9
Ingressos nets d'impostos	30.001,9
Salari net (estimat)	20.002,9
Benefici net de l'activitat (després d'impostos)	9.999,0
% Rendibilitat després d'impostos	7,6

Font: elaboració pròpia

a l'emprenedoria i distorsiona injustificadament l'assignació de recursos —.

6. Conclusions

Un dels objectius centrals de l'article és respondre a la pregunta de si és eficient i equitatiu que el tipus de cotització del règim especial de treballadors autònoms (RETA) sigui proper al de règim general de la seguretat social (RGSS). Addicionalment, l'article analitza quina és la problemàtica de fons que justifica la reforma del RETA i quin serà el seu impacte pressupostari diferenciant per trams de rendiment net.

L'anàlisi de les principals magnituds pressupostàries del RETA demostra la insostenibilitat financera actual del sistema: malgrat que les prestacions rebudes pels autònoms se situen a l'entorn d'un 20% per sota de les rebudes pels afiliats al règim general, les seves cotitzacions són gairebé un 40% inferiors. La conseqüència és un dèficit per afiliat al RETA que més que duplica el del RGSS (concretament, 2.294,1 euros anuals per autònom, en comparació amb els 1.009,8 euros per assalariat).

Quadre 21 (II). Càlcul IRPF

VARIABLE	EUROS
Rendiment net	46.091,2
Cotització autònom (quota equivalent)	8.250,3
Base imposable	37.840,8
Mínim exempt	5.550,0
Base liquidable	32.290,8
Quota IRPF	7.838,9
Tipus mitjà IRPF	17,0

Font: elaboració pròpia

Per igualar el dèficit per afiliat del RETA amb el del RGSS, sense igualar les prestacions, caldria augmentar la cotització mitjana dels autònoms un 35,5% (des dels 304,4 euros mensuals en l'actualitat fins als 411,4). Si, a més d'igualar el dèficit per afiliat, es volgués també igualar les prestacions, caldria incrementar la cotització mitjana per autònom un 69,4%, fins als 515,6 euros mensuals.

La reforma del RETA suposa un canvi de model en el sistema de cotització. Actualment els treballadors autònoms tenen llibertat per escollir la base de cotització (a l'entorn d'un 85% ho fa per la base mínima). Amb la reforma cotitzaran en funció del rendiment net de la seva activitat, en línia amb la legislació actual en països com França, Itàlia, Portugal, Bèlgica, Suècia, Suïssa i el Regne Unit.

Els autònoms que ingressin quantitats fins als 1.300 euros mensuals pagaran menys i els que ingressin imports superiors pagaran més en termes absoluts en comparació amb la quota mínima actual. No obstant això, la recaptació de la Seguretat Social per persona autònoma en termes relatius als ingressos nets és decreixent a mesura que augmenta el tram de rendiment, fet que posa en entredit l'equitat de la reforma en el curt termini.

En aquest article s'han utilitzat dades de l'Agència Tributària per fer un càlcul orientatiu dels efectes de la reforma sobre el col·lectiu dels autònoms. Segons aquest càlcul, dels 3.157.935 de declarants per activitats econòmiques a l'IRPF (equiparables als autònoms), 2,1 milions (67,4% del total) registrarien una disminució mitjana de les quotes de 688 euros anuals. D'altra banda, però, una mica més d'un milió veurien augmentar les seves contribucions per un import mitjà de 1.800 euros anuals.

En conjunt, els guanyadors amb la reforma deixarien d'ingressar a la Seguretat Social 1.463,9 milions d'euros, mentre que els perdedors augmentarien les aportacions per un total de 1.852,5 milions d'euros, i això donaria com a resultat un major ingrés net per al sistema estimat en 388,6 milions d'euros. Així, el dèficit per autònom es mantindria pràcticament inalterat amb la reforma, que passaria dels 2.294 euros el 2019 als 2.227 euros l'any 2025 (encara molt superior als 1.010 euros del dèficit per afiliat del RGSS). Per tant, la reforma del RETA no millora de manera apreciable la sostenibilitat pressupostària del sistema.

L'article compara la pressió tributària suportada per una mateixa activitat de negoci sota dues configuracions jurídiques: la d'una societat mercantil amb treballador assalariat cotitzant al RGSS i, alternativament, amb la d'un autònom no societari que factura en nom propi i cotitza al RETA per la base mínima. La comparativa posa de manifest que la pressió tributària total que recau sobre una mercantil amb assalariat subjecte al RGSS se situa en el 34,9% del rendiment net del negoci, un valor superior al cas d'un autònom no societari (28%) amb exactament el mateix negoci i llibertat per cotitzar per la base mínima.

La reforma eleva el tipus de cotització efectiu mitjà sobre el rendiment net (12,1%) en comparació amb la d'un autònom que cotitza per la quota mínima (7,7%), però no arriba a igualar la pressió tributària total (30,9%) de la mercantil amb treballador assalariat. El tipus de cotització efectiu (quota autònom/rendiment net) dels autònoms que permetria homogeneïtzar la pressió fiscal total entre les dues configuracions jurídiques se situa en el 17,9%.

D'altra banda, l'article posa de manifest que, per obtenir una pressió tributària equivalent, el tipus de cotització aplicat a un autònom sobre el rendiment net hauria de ser significativament inferior al tipus aplicat a un assalariat amb el mateix tipus de negoci.

El tipus de cotització sobre el rendiment net dels autònoms que permetria igualar el dèficit per afiliat del RETA amb el del RGSS, sota el supòsit que les prestacions del RETA romanquin constants, se situa al voltant del 30% (com contemplava la proposta de reforma inicial plantejada pel Ministeri). No obstant això, la pressió tributària total que recauria sobre l'autònom (no societari) en aquest cas seria de l'entorn del 44% del rendiment net, superior al d'una mercantil amb assalariat (34,9%) sota els supòsits representatius considerats.

En conclusió: incrementar els tipus de cotització aplicats sobre els rendiments econòmics dels autònoms tant com sigui necessari per equilibrar ingressos i despeses és una solució massa simplista a un problema complex, que tampoc respon de manera satisfactòria als criteris d'eficiència i equitat. Cal un canvi de perspectiva que comenci per reconèixer l'heterogeneïtat del col·lectiu que, per conveniència estadística, s'agrupa sota l'etiqueta d'autònoms.

En aquest sentit, caldria distingir els casos específics de les persones empresàries (propietàries d'uns actius productius i/o financers) i les persones professionals (amb capital humà especialitzat enquadrades en col·legis professionals com ara advocats, economistes, enginyers, etc.). Una possibilitat seria excloure els empresaris en condició d'autònoms societaris de la cotització social obligatòria, tot permetent la cotització voluntària per obtenir un nivell de prestacions actuarialment adequat (jubilació, incapacitat laboral transitòria, etc.). Alternativament, podrien optar a instruments de previsió privats amb regulació pública. Pel que fa als professionals enquadrats en col·legis, són aquestes entitats les que millor poden constituir instruments de previsió social ajustats a les circumstàncies específiques d'aquests col·lectius. ■